

Fotoğrafın Estetiği

Kaybolan ve Geriye Kalan

e spa s yayınları

©Espas Sanat Kuram | Fotoğraf Dizisi: 20

Fotoğrafın Estetiği: Kaybolan ve Geriye Kalan

Çeviren: Deniz Eyüce Şansal

Editör: Yasemin Gedik

Yayına hazırlayan: İrem Kopuz, Alef Editorial Design

Kapak tasarımı: Savaş Çekiç

Son okuma: Tülin Safi

ISBN 978-605-4363-44-5

Espas Sanat Kuram sertifika no: 49593

Basım tarihi: Mart 2022

Baskı ve cilt: A4 Ofset Matbaacılık San. Ve Tic. A.Ş

Otosanayi Sitesi Yeşilce Mah. Donanma Sok. No.16 Seyrantepe,
34418 Kağıthane/İstanbul Tel: 0212 28164 48 (Sertifika no: 44739)

Esthetique de la photographie, François Soulages

Kapak fotoğrafı: Martinique, André Kertész (1972)

© 2017 Armand Colin, Malakoff, Libris Ajansı aracılığıyla lisanslanmıştır.

Kapak Fotoğrafı: © Ministère de la Culture – Médiathèque du Patrimoine, Dist.
RMN-Grand Palais

© RMN-Grand Palais – Gestion droit d'auteur

Her hakkı mahfuzdur İzinsiz çoğaltılamaz.

Espas Sanat Kuram Yayınları

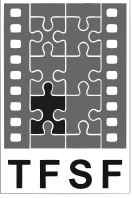
Müeyyetzade mah. Lülecihendez Cad. Tatarbey Sk. No:4/6 Galata/İstanbul

Tlf. 212 293 02 80 | info@espaskitap.com | www.espaskitap.com

Fotoğrafın Estetiği

Kaybolan ve Geriye Kalan

FRANÇOIS SOULAGES

**Türkiye
Fotoğraf
Sanatı
Federasyonu**

Bu kitap Türkiye Fotoğraf Sanatı Federasyonu'nun katkılarıyla basılmıştır.

İçindekiler

GİRİŞ	11
1. Fotoğrafın dönüşümleri	13
1.1. Sanat olarak fotoğraf	13
1.2. Çağdaş sanat olarak fotoğraf	15
1.3. Dijital fotoğraf	16
1.4. Özçekim	16
2. Bir fotoğraf estetiğinin gerekliliği	17
BİRİNCİ AN	
GERÇEKTEN FOTOĞRAFSALLIĞA	
AÇILIŞ	23
1. Sorunun bahis alanları	24
2. Kaçınılmaz bir sorun	27
3. Sorunu ele almanın gerekliliği	29
1 RÖPORTAJIN NESNESİ: YANILSAMALARDAN YARATIMLARA	33
1. Gerçek-nesne yanılması (Fotoğraf ajansları)	36
1.1. İnanma nedenleri	36
1.2. Kuşkunun nedenleri: Barthes Luce'ye karşı	38
2. Öz-nesnenin imkânsızlığı	
(Henri Cartier-Bresson)	43
2.1. Photographia universalis: Descartes	43
2.2. Panta rhei: Herakleitos	50
3. Sorun-nesnenin izinde (bir konu üzerine dört röportaj)	54
3.1. Ajansın muğlak nesnesi (Gérard Uféras)	56
3.2. Sorun-nesnenin dört kader çizgisi (Kamel Dridi)	59
3.3. Katlanan ve bölünen sorun-nesne (Bernard Plossu ve Françoise Nuñez)	62
4. Vesile-nesnenin gücü (Jean-Pierre Évrard)	68
4.1. Vesile-röportaj	68
4.2. Bir röportaj estetiğine doğru	70

2	PORTRE NESNESİNDEN FOTOĞRAFIN GENEL NESNESİNE: “BU SAHNELENDİ”	73
	1. Portre fotoğrafında nesnenin mizansenini (Julia Margaret Cameron)	76
	1.1. Fotoğrafik teatralizasyon	76
	1.2. Bir portre ve mizansen estetiğine doğru	83
	2. Genel bir “bu oynandı” estetiğine doğru	86
	2.1. Fotoğraf oyunu	86
	2.2. Gerçeklik oyunu (André Gelpke ve Pete Turner)	90
	2.3. Fotoğrafçının oyunu ve “ben”i (Duane Michals ve William Klein)	92
3	GENEL ANLAMDA NESNE: FOTOĞRAFLANMASI İMKÂNSIZ GERÇEK	97
	1. Ne nesnellik ne gerçekçilik	100
	1.1. Teknik ve insani tanımlar	100
	1.2. Sanatsal tanımlar	102
	2. Sorunun kalbi	104
	2.1. Göstergibilimsel yaklaşım: Dubois ve Schaeffer	105
	2.2. Sorunun felsefi çözümü: Kant	109
	2.3. Sorunun bilimsel, sanatsal ve estetik biçimleri: Bachelard ve Klee	118
	2.4. Sorunun üstünün örtülmesinin nedenleri: Nietzsche	126
	3. Sorunun iki sanatsal sorgulaması	131
	3.1. Bir kurmaca estetiğine doğru (Jean-Marc Lalier)	131
	3.2. Düşsel gönderge, kalıntı ve arşiv estetiğine doğru (Hervé Rabot)	138
4	FOTOĞRAFİK NESNE: FOTOĞRAFSALLIK	143
	1. Fotoğrafın özgülleştirilmesi sorunu	145
	1.1. Bir fotoğrafın alımlanma koşulları	145
	1.2. Bir fotoğrafı mümkün kılan koşullar	146
	1.3. Bir fotoğrafın üretim koşulları	148
	2. Fotoğrafın özgüllüğü	148
	2.1. Fotoğrafsallık kavramı	149
	2.2. Sorunun kalbi	150

3. Pratik-estetik sonuçlar	157
3.1. Bir tercihler estetiğine doğru	157
3.2. Bir olasılıklar estetiğine doğru	159
3.3. Bir görüntüler görüntüsü ve avatarlar estetiğine doğru	161
3.4. Bir karma estetiğine doğru	162
3.5. Sonu getirilemeyen alımlamalar estetiğine doğru	163
4. Fotoğrafın eşsizliği	165
4.1. Sanatlar	165
4.2. Varoluş	166
5. Fotoğrafsallık estetiği	167
5.1. Üçlü bir perspektif	167
5.2. Sonu getirilemezlik estetiği ve alımlama (Gilles Caron)	170

İKİNCİ AN

FOTOGRAFİK YAPIT

5	SANAT-SIZDAN SANATA	179
	1. Sanat-sız ve sanat	182
	1.1. Sanatın reddi (Don McCullin)	182
	1.2. Göstergeden görüntüye	183
	2. Sanat-sız olandan sanata geçiş (Marc Pataut)	185
	2.1. Fotoğrafların estetik üretim koşulları	186
	2.2. Fotoğrafların teknik üretim koşulları	189
	2.3. Fotoğrafların estetik alımlanma koşulları	193
	2.4. Sanat-sız estetiğine doğru	196
	2.5. Fotografik edim, fotografik eylem ve meta-fotoğraf	199
	2.6. Negatif bir fotoğraf estetiğine doğru	201
	2.7. Fotografik yapıt	204
	3. Anonimden evrensele (Christian Boltanski)	206
	3.1. Bir anonim estetiğine doğru	206
	3.2. Bir evrensel estetiğine doğru	207

6	YAPITLAŖTIRMA	213
	1. YapıtlaŖtırmadan önce sanatlaŖtırma (Jacques-Henri Lartigue)	216
	1.1. Fotoğrafçı ve ressam	216
	1.2. Bir sonradan estetiğine doğru	217
	2. YapıtlaŖtırılmıŖ sonu getirilemezlik (Jorge Molder)	219
	2.1. Sistem	219
	2.2. Varsayımlar ve sanat üçgeni	220
	2.3. YapıtlaŖtırılmıŖ bir yapıt	223
	3. YapıtlaŖtırma estetiği ve izleyici	229
	3.1. Bir Ŗiirsel estetiđe doğru: Blanchot	229
	3.2. Bir imgelem estetiğine doğru: Bachelard	231
7	YAPIT VE DÜNYA	235
	1. Kamusal, dıŖsal, kiŖisel-olmayan ve evrensel dünya (Diane Arbus)	238
	1.1. Bir trajedi estetiğine doğru	238
	1.2. Bir temsil estetiğine doğru	242
	1.3. Bir kompozisyon estetiğine doğru	246
	2. Özel, içsel, kiŖisel ve tikel dünya (Gérard Moulin)	249
	2.1. Yapıtın yakınlığı: Husserl	249
	2.2. Dünyanın yakınlığı: Heidegger	251
	3. Estetik ve fotoğraf	254
	3.1. Biçem	254
	3.2. Bir “aynı zamanda/hem... hem de” estetiğine doğru	256
	3.3. Bir anlamsızlık estetiğine doğru	258
8	ELEŖTİREL YAPIT	263
	1. Sanat ve toplum: eleŖtirel röportajın yeniden deđerlendirilmesi	266
	1.1. “Aynı zamanda/hem... hem de” estetiği ve politika	266
	1.2. SoruŖturma, bellek ve etkileŖim	269
	2. Gerçekliğin eleŖtirisi olarak yapıt	274
	2.1. Reklam eleŖtirisi (Anna Fox)	274
	2.2. Resmî sipariŖin eleŖtirisi (Tono Stano)	276

3. Gerçekliğin temsillerinin eleştirisi olarak yapıt	277
3.1. Televizüel bedeninin eleştirisi (Christian Gattinoni)	278
3.2. Televizyon eleştirisi	281
4. Fotoğrafın eleştirisi olarak yapıt (Christian Gattinoni)	284
4.1. Eleştiri	284
4.2. Eleştirmen	287

ÜÇÜNCÜ AN

FOTOGRAFİK SANAT

9	ORTAK YARATIM	291
	1. Fotoğraf ve dil	293
	1.1. Benzerlikler, farklılıklar ve geçişler	293
	1.2. Fotografik özgünlük	296
	1.3. Söz/yazı, söylem ve masal	300
	2. Fotoğraf ve edebiyat	301
	2.1. Ortak yaratımın önündeki engeller	301
	2.2. Benzerlikler, farklılıklar ve dönüşümler	307
	2.3. Bir ortak yaratım estetiğine doğru	310
	2.4. Görüntüyü yazmak (Claude Maillard)	313
10	AKTARIM	317
	1. Fotoğrafta aktarım	320
	1.1. Fotomontaj	320
	1.2. Bir aktarım estetiğine doğru	322
	2. Çağdaş sanatlarda aktarım (Vincent Verdeguer)	323
	2.1. Resim ve fotoğraf	323
	2.2. Resimsel ve fotografik	325
	2.3. Bir aktarım alanı olarak kitap	329

11	REFERANS	333
	1. Fotoğraf, diğer sanatlar için bir referans	335
	1.1. <i>Camera obscura</i> 'dan fotoğrafa	336
	1.2. Resmin sonu	338
	1.3. Bir referans estetiğine doğru	341
	1.4. Bir bakış açısı estetiğine doğru: Pascal, Leibniz ve Nietzsche	345
	2. Fotoğrafın referansı olarak diğer sanatlar (Tom Drahos)	349
	2.1. "Plastisyen" denilen fotoğraf meselesi	350
	2.2. Fotoğrafın kapsamlı incelenmesi	351
	2.3. Diğer sanatlara duyulan ihtiyaç: bir Barok estetiğine doğru	355
12	KAYIT	361
	1. Araçtan amaca	364
	1.1. Geleneksel bir araç	364
	1.2. Başlı başına bir amaç (Man Ray)	365
	1.3. Çağdaş sanat	368
	2. Sanatın karesi	373
	2.1. Bir kayıt estetiğine doğru	373
	2.2. Bir sanatın karesi estetiğine doğru: Malraux	375
	3. Sanatın fotoğraflanmasından fotoğrafın fotoğraflanmasına	380
	3.1. Mimari fotoğraf	381
	3.2. Heykel fotoğrafı (Marc Pataut)	386
	3.3. Fotoğrafın fotoğrafı	389
	SONUÇ	391
	1. Estetik	391
	1.1. Temeller	391
	1.2. Yapıt	393
	1.3. Sanat	395
	2. Fotoğraf	396
	3. Çıkarımlar	399
	KAYNAKÇA	403
	DİZİN	417